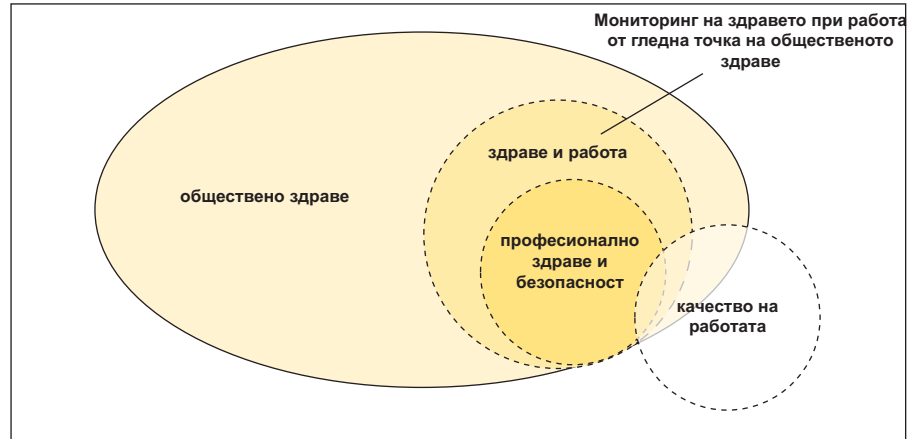

Въздействието на работата върху общественото здраве

Работата е една от най-важните детерминанти на здравния статус на хората. Това трябва да бъде отразено в европейските системи за мониторинг на общественото здраве. За целта проектът WORKHEALTH създаде показатели, с които да се определя отражението на работата върху общественото здраве, и които да улесняват прилагането на мониторинга на здравето при работа на европейско ниво. В този проект се определя обхвата на мониторинга на здравето при работа спрямо другите системи за мониторинг, които вече се използват най-вече в сферата на професионалното здраве, безопасност и качество на работата. Това е показано на фигура 1.

Фигура 1: Обхват на мониторинга на здравето при работа от гледна точка на общественото здраве.

Мониторинг на здравето в цикъла на политиката

Мониторингът на здравето при работа трябва да дава цялостен поглед върху здравното състояние на работната сила. С помощта на тази информация могат да се предприемат необходимите действия и да се направят препоръки за дейности спрямо здравето при работа. Здравният мониторинг може и трябва да бъде използван от политиките като инструмент за поставяне на конкретни цели и за контрол върху изпълнението на тези цели. Трябва да се определи обща посока на действие за различните организационни среди (сетинги - работно място, общност или училище), за които има адаптирани стратегии на високо равнище и са въведени значими активности, които в края на краищата имат въздействие върху хората от тези среди и върху общественото здраве като цяло. Ефектът върху здравето, от своя страна, влияе върху новата политика. Този механизъм е цикъл на политиката (фигура 2).

За сетинга "работно място" трябва да се има предвид конкретният цикъл на политиката (фигура 3):

- Следните области на политиката са понастоящем най-значими за работното място и за крайните резултати за общественото здраве:
- оптимизиране на управлението на отсъствията по болест
  - предотвратяване на трудовите злополуки и на професионалните увреждания на здравето
  - намаляване на неравенството в сферата на здравето
  - насърчаване на социалното присъединяване (социализирането)
  - подобряване на условията на работа
  - насърчаване на промоцията на здравето
  - повишаване на ефективността при управление на неработоспособността
  - увеличаване на вътрешното качество на работата
  - поощряване на съгласието за международно коопериране и нормативни разпоредби

Фигура 2: Цикъл на политиката в различните организационни среди (сетинги).

Фигура 3: Модел на цикъла на политиката по мониторинга на здравето при работа от гледна точка на общественото здраве. Този модел показва сферата на трудовата дейност и здравето в контекста на по-широка политическа среда. Правителствената/социална арена определя политика, (1) която покрива широк кръг от области (например обществено здраве, качество на живот, равенство, професионално здраве и безопасност и др.). Те включват аспекти, значими за работното място (2), като "намаляване на неравностойното здравно положение", "оптимизиране на управлението на отсъствията по болест" или "подобряване на условията на труд" (3), които впоследствие имат съществено въздействие върху здравето на работната сила. Този процес може да се наблюдава в рамките на система за мониторинг на здравето при работа. Определени показатели могат да отразяват дейностите (4), които се извършват на работното място, текущия (5) и крайния резултат (6).

Цикъл на политиката за управление на отсъствията по болест

Как работи този цикъл при мониторинга на здравето при работа, примерно спрямо отсъствията по болест? Сблъсвайки се с проблема на висок процент отсъствия по болест, правителството може да въведе дейности за предотвратяване на заболяванията в работата (например чрез подкрепа на дейностите за промоция на здравето на работното място или като осигури обучение за управляващите) и да улесни по-ранното връщане на работа на хората, които отсъстват по болест (например чрез оценяване на нуждата от рехабилитация на по-ранен етап). В резултат на това работните условия се подобряват, рехабилитацията се извършва по-рано и работниците се радват на по-добро качество на техния живот. Крайният резултат за общественото здраве е намаляване на отсъствията по болест и на плащанията на работодателите и застрахователите. Всеки един от тези етапи може да намери отражение в системата за мониторинг на здравето при работа. За всяка от сферите има разработени показатели, които са подходящи за мониторинг на съответния етап от цикъла на политиката, описан по-горе.

Кратък списък от показатели, предлагани от WORKHEALTH

За осъществяване на мониторинга на здравето при работа на европейско ниво трябва да се използват малък брой приемливи и приложими показатели. Тези показатели са показани в краткия списък по-долу. Те са подбрани от експерти и са оценени от гледна точка на общественото здраве, професионалното здраве и безопасност, инспектората по труда и на социалното осигуряване. Показателите за здравния статус и за здравната система демонстрират ефектите на условията на работа. Тези показатели трябва да бъдат подразделени до известна степен по икономически сектори и професии, за да се покаже как заболяванията са свързани с работата. С помощта на предложения кратък списък от показатели, мониторингът на здравето при работа може да даде обща представа за националните и европейски проблеми, свързани със здравето на работещите. След това може да се направи по-подробен анализ, въз основа на който да се създаде план за действие.

Сравнимост на данните

Сравненията между наличните данни трябва да се правят предпазливо. Рутинно събираните данни, например за професионалните заболявания, за трудовите злополуки или за отсъствията по болест, могат да зависят в голяма степен от структурите и организацията в съответната област на всяка страна и от други местни параметри. От друга страна, едновременно генерираните данни за различните страни при проучвания като европейското изследване върху условията за работа, са общо по-малко пристрастни, въпреки, че културните различия могат също да окажат влияние върху отговорите. Тези проблеми трябва да се вземат под внимание, когато се правят сравнения между отделните страни с помощта на показателите, изброени по-долу. Вместо това, може би е за предпочитане да се наблюдават промените в тенденциите за съответен период от време във всяка страна.

Таблица 1: Кратък списък на показателите

Общи показатели	Оперативни показатели	Притежател на информацията
Трудови злополуки	виж ESAW за оперативните дефиниции; например честота на случаите със сериозни трудови злополуки	Eurostat
Професионални заболявания	виж EODS за оперативните дефиниции; например брой признати професионални заболявания по икономическа дейност и заболявания на 100.000 работници, наблюдавани от системата, която потвърждава случаите	Eurostat
Здравни рискове, свързани с трудовата дейност	% работници, които смятат, че тяхното здраве или безопасност са застрашени вследствие на тяхната работа	Европейска фондация
Отсъствие по болест	% на наетите на работа хора, които отсъстват от работа през определена седмица заради заболяване, злополука и временна нетрудоспособност	Eurostat
Инвалидност	Например: Относителната вероятност да бъдат наети на работа хора с умерена степен на инвалидност или без такава в сравнение с хората с тежка степен на инвалидност; % работещи, които заявяват, че имат дългогодишен здравен проблем или инвалидност с професионална етиология	Eurostat
Болести	Брой на заболяванията (болестност или заболяемост) по основните групи на МКБ, групирани по професии и икономически сектори	В момента няма налична информация
Качество на работата	Например показатели за няколко аспекти на условията на работа (физически работни условия, физиологични работни условия, автономност при работа, интензивност на работата)	Eurostat; Европейска Фондация
Дейности за промоция на здравето на работното място	Например % на предприятията, които извършват дейности за промоция на здравето на работното място	В момента няма налична информация
Повторно интегриране/ рехабилитация	Например % на предприятия/институции, които осигуряват дейности за повторна интеграция на работниците (най-вече на нетрудоспособните), когато те се връщат на работа след дълго боледуване	В момента няма налична информация
Спазване на разпоредбите по професионалната безопасност и здраве	Например: % на конвенции на ILO OHS, ратифицирани от страните членки; % предприятия, които спазват правните разпоредби	ILO
Разходи по мерки, осигуряващи професионално здраве и безопасност	Например % от общите разходи за здравеопазване или % от брутния вътрешен продукт	В момента няма налична информация

Съкращения: EODS = Европейска статистика за професионалните заболявания, ESAW = Европейска статистика за злополуките в работата, ILO = международна организация по труда

В групата по проекта участваха експерти от 14 европейски страни. Тя беше координирана от BKK Federal Association, Германия. Отчетът и допълнителна информация могат да се получат от WORKHEALTH@bkk-bv.de и www.enwhp.org (термин за търсене: WORKHEALTH). Проектът WORKHEALTH беше подкрепен от Европейската Комисия (2002-2004). Европейската Комисия, както и лицата, които действат от нейно име, не носят отговорност за използването на тази информация. Print 2005